

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ ТА З УКРАЇНИ

УДК 338.001.36

Борисова Г.Р.,
студентка 1 року навчання
другого (магістерського рівня) вищої
освіти, спеціальності 051 «Економіка»
ОПП «Бізнес-статистика і аналітика»
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. В статті проводиться дослідження стану та рівня залучення іноземних інвестицій в економіку України. Проведено порівняльний аналіз структури прямих іноземних інвестицій в Україну та з України.

Ключові слова: прями іноземні інвестиції, інвестиційна привабливість, темп зростання, структура, галузь економіки.

Аннотация. В статье проводится исследование состояния и степени привлечения иностранных инвестиций в экономику Украины. Проведен сравнительный анализ структуры прямых иностранных инвестиций в Украину и из Украины.

Ключевые слова: прямые иностранные инвестиции, инвестиционная привлекательность, темп роста, структура, отрасль экономики.

Annotation. The article studies the state and extent of attracting foreign investment into the Ukrainian economy. A comparative analysis of the structure of foreign direct investment in Ukraine and from Ukraine is carried out.

Key words: foreign direct investment, investment attractiveness, growth rate, structure, industry.

В сучасних умовах Україна знаходиться в умовах економічної кризи, яка призвела до відтоку грошових коштів, зменшення темпів промислового виробництва, падіння споживчого попиту та зростання безробіття у багатьох видах економічної діяльності. Поряд з цим, впродовж останніх років рівень привабливості України для іноземних інвесторів також знаходиться на низькому рівні, що пояснюється значним тиском на бізнес державних структур, наданням преференцій "обраним" компаніям, складним адмініструванням податків.

Низький рівень інвестиційної активності іноземних інвесторів негативно впливає як на ступінь розвитку окремих видів економічної діяльності, так і на економіку України в цілому. Певні покращення у сфері залучення іноземних інвестицій було відмічено у зв'язку з підготовкою та проведенням Євро-2012. Організаційні заходи включали будівництво спортивних споруд та об'єктів інфраструктури, підготовку персоналу для обслуговування туристів. Слід зазначити, що представлені заходи мали короткостроковий ефект та позитивно вплинули, у першу чергу, на економіку міст України, які приймали чемпіонат Європи з футболу, у той час, інші райони та регіони не мали достатньо коштів для розвитку. Вищезазначені фактори потребують створення умов відносно покращення інвестиційного клімату в Україні з метою збільшення обсягів прямих іноземних інвестицій, що дозволить реалізувати заходи щодо структурних перетворень в економіці, технологічного переозброєння та підвищення конкурентоздатності вітчизняної економіки як в цілому, так і за окремими видами економічної діяльності. Отже, активізація інвестиційної діяльності стає одним із пріоритетних завдань, що вимагає невідкладного вирішення на всіх рівнях господарювання. Без розв'язання цієї проблеми стають неможливими перспективи оновлення виробництва на якісно новому рівні, підвищення ефективності господарської діяльності, створення конкурентоздатної

економіки світового рівня.

В процесі економічного відтворення прямі іноземні інвестиції виконують багато важливих суспільних функцій, сприяючи певній трансформації галузевої структури економіки країни та притаманних їй відносин власності. Ці процеси відображуються в диференціації прямих іноземних інвестицій за галузями національного господарства та країнах-донорах інвестицій. В Україні іноземні інвестиції є визначальною передумовою розвитку національної економіки та важливим індикатором умов підприємницької діяльності, саме тому виникає необхідність зосередити увагу на питаннях дослідження іноземного інвестування [1]. Особливої гостроти проблеми іноземного інвестування набувають саме зараз, коли українське суспільство, а не лише національна економіка, опинилось у стані загострення та поглиблення кризових явищ. В умовах розвитку сьогодення українську економіку майже на 50% можна визначати як «тіньову», причина якої полягає в слабкості державних інститутів та законодавчої системи. Несприятливий інвестиційний клімат в Україні включає в себе адміністративні перешкоди, складну систему ліцензування, високий рівень оподаткування і реструктурні функції податкової адміністрації. З огляду на це, у світі є більш привабливі для інвесторів країни, ніж Україна, тому і МВФ прогнозує зниження потоку інвестицій до країн Східної Європи.

Стан залучення прямих іноземних інвестицій в Україні значно ускладнює інвестиційну діяльність, оскільки наявний обсяг вкладень не забезпечує передумов економічного зростання і навіть повноцінного відтворення їх наявного стану. На інвестиційну привабливість значно впливає не лише загальний стан економіки країни, а й умови ведення бізнесу, зокрема ступінь втручання держави та рівень корупції. За останні 10 років обсяг інвестицій із країн ЄС значно збільшився, щодо країн СНД, спостерігається значне скорочення обсягу прямих

іноземних інвестицій. При цьому перспективи іноземної інвестиційної діяльності в Україні здебільшого визначаються обсягами та структурою вже накопиченого в країні іноземного капіталу. Зміну інвестиційного клімату найбільш наочно демонструє динаміка інвестицій, особливо прямих іноземних інвестицій, яка вважається індикатором зміни рівня довіри та рейтингу країни [1].

Економічна активність іноземних інвесторів в Україні незначна. Так у 2019 році в економіку України іноземними інвесторами з 76 країн світу вкладено 1630,4 млн. дол. США прямих інвестицій (акціонерного капіталу). [2] Обсяг залучених з початку інвестування прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіку України на кінець 2019 року становив 32291,9 млн. дол. США. Інвестиції спрямовуються у вже розвинені сфери економічної діяльності. Станом на кінець 2017 року найвагоміші обсяги надходжень прямих інвестицій були спрямовані до установ та організацій, що здійснюють фінансову та страхову діяльність – 26,1% та підприємств промисловості – 27,3%. [2].

За даними Державної служби статистики України був проведений аналіз темпів зростання прямих інвестицій в Україну та з України за 1995-2019 роки (рис 1, 2) [2]. Були розраховані ланцюгові темпи зростання за формулою [4]:

$$T_{зл} = y_i / y_{i-1};$$

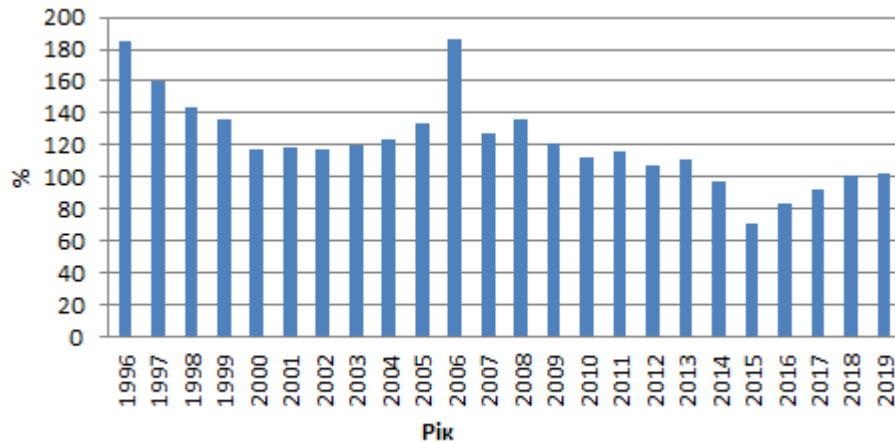

Рис. 1. Темпи зростання прямих іноземних інвестицій в Україну

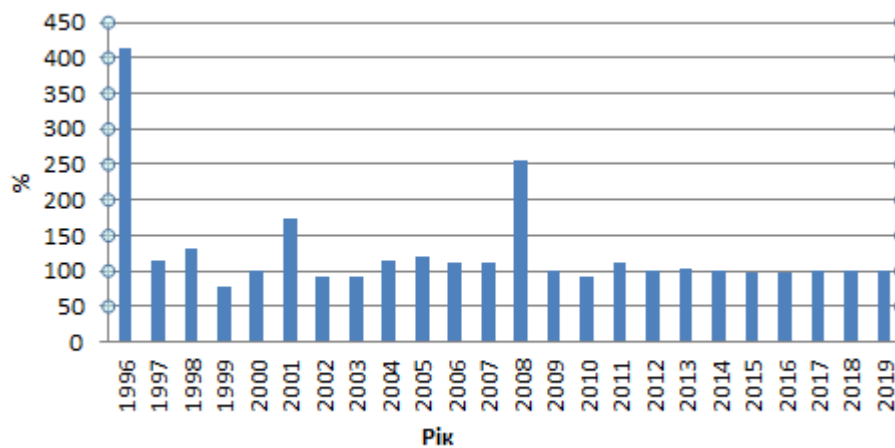

Рис. 2. Темпи зростання прямих іноземних інвестицій з України

Таким чином, з рис.1 та рис.2 видно, що найбільший темп росту інвестицій в Україну був у 2005 році, а найменший - у 2014 році. Інвестиції з України мають найбільший показник у 1996 та 2008 роках, а найменший у 1999 році. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що найбільше надходження інвестицій було у 2012 році у зв'язку з Чемпіонатом Європи з футболу. Спад інвестицій почався з 2014 року у зв'язку з політичною кризою на Сході країни. На 2018 рік надходження інвестицій залишається стабільно низьким, що викликано також наслідками політичної нестабільності в країні.

Надходження інвестицій за перше півріччя 2019 року становило

\$1,67 млрд, вилучення - \$0,98, однак більшу частину приросту забезпечила курсова різниця через зміцнення гривні - \$1,14 млрд. [3]

У галузевому розрізі найбільше зростання іноземних інвестицій зафіксовано у фінансовій та страховій діяльності - \$828,6 млн, добувної та переробної промисловості - відповідно \$266,4 млн і \$235,4 млн, операції з нерухомим майном - \$225,8 млн, професійної, наукової і технічної діяльності - \$161,8 млн, а також в оптовій та роздрібній торгівлі - \$146,9 млн. Водночас у діяльності в сфері адміністративного та допоміжного обслуговування відбулося зменшення таких інвестицій на \$248 млн. [2]

Отже, на сучасному етапі головним завданням для України є створення сприятливих умов для іноземних інвесторів.

Література: 1. Николайчук О. Інвестиційна привабливість України крізь призму міжнародних рейтингів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>. 2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. 3. Офіційний сайт компанії Метінвест. — Режим доступу: <http://www.metinvestholding.com>. 4. Статистика: Навчальний посібник / під. ред. Раєвнєвої О.В. - Х.: ВД «Інжек», 2011. – 504 с.

Автор: студентка 1 року навчання
другого (магістерського) рівня вищої освіти,
групи 8.04.051.100.19.1

Г. Р. Борисова

Керівник, к.е.н., доц.

І. В. Аксьонова

Зав. кафедри
статистики і економічного прогнозування,
д.е.н., проф.

О. В. Раєвнєва